

15. Thorne T. Slang, style-shifting and sociability. T. Thorne Multicultural Perspectives on English Language and Literature. 2004. № 8. 164 p.

Ситюк В. В.,

4 курс, 401 група

Національного авіаційного університету

Науковий керівник Струк І. В.,

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри англійської філології і перекладу

Національного авіаційного університету

ВІДТВОРЕННЯ ЕМОТИВНОЇ СФЕРИ ТВОРУ ЕЛЕОНОР ПОРТЕР «ПОЛІАННА»

Емоції не лише відіграють важливу роль у нашому житті, однак є невід'ємним аспектом художнього тексту. Саме тому питання емоційної репрезентації текстової тканини тексту все ще залишається предметом найбільшої полеміки закордонних та вітчизняних лінгвістів (див. до прикладу Т.В. Адамчук [1], Л.Г. Бабенко [2], І.І. Мац [4], Н.О. Слюсарєва [3], М.П. Степанюк [7], Шаховский В.І. [9]). Серед знаних перекладознавців варто виділити таких: В.С. Виноградов, С.І. Влахов, В.Д. Радчук, О.В. Ребрій, А.В. Федоров, С.П. Флорін, О.І. Чередниченко, О.Д. Швейцер, М. Morini, Р. Newmark, Е. Clifford, Landers. Однак не споглядаючи на те що, питання передачі емотивної сфери художнього тексту аналізувалося багатьма науковцями, шляхи відтворення емоційних доменів все ще знаходяться на периферії перекладознавства, що власне і обумовлює актуальність нашого дослідження.

Усі емоції прийнято (див. до прикладу К.Е. Ізарда) поділяти на негативні, позитивні та амбівалентні. Цікавими для аналізу є негативні емоції, такі як-от: страх, гнів, горе-страждання, відраза, печаль та сором, оскільки залежать від ставлення мовця до оточуючих його самооцінки та світогляду. Звідси, розуміння та вірне трактування негативних емоцій дозволяють здійснити якісну характеристику портретного образу персонажа.

Загалом, розрізняють два способи вираження емоцій: вербальний (за допомогою мовних засобів) та невербальний. Останній поділяється на 5 груп: просодичні тобто звукові (крик бурмотіння), мімічні (зміни виразу обличчя), мануальні (рухи рук), вегетативні (зміни у діяльності внутрішніх органів, що не підлягають свідомості й волі людини), а також рухові. Всі вони зорієнтовані на те, щоб викликати у реципієнта певну емоційну реакцію, надати йому більш яскраву та життєву картину.

Щодо відтворення емоційної сфери твору у напрацюваннях закордонних і вітчизняних теоретиків та практиків перекладу виробилося кілька поглядів. Однак у нашій розвідці ретельну увагу звернемо на класифікацію Я. Й. Рецкера, до якої науковець відносить такі перекладацькі трансформації: вербалізація, номіналізація, конкретизація, буквальний переклад та смисловий розвиток. Розглянемо цитату оригінального тексту та її переклад українською мовою:

«What was it? What's any lovers' quarrel after it's over?' he snarled, pacing the room angrily» [10].

«Через що ми посварилися? А через що можуть посваритися двоє закоханих? – зло чмихнув він і забігав по кімнаті» [5].

Адвербіальний тип прямої лексико-семантичної номінації описує негативну емоцію «злість». Вторинний комунікант використовує трансформацію додавання – «зло чмихнув». Відтворюючи у перекладі емоційне мовлення героїв, перекладачеві слід балансувати між бажанням донести свіжість образу та не поступитися доступністю тексту для реципієнта. Оскільки, в словнику академічної мови читаємо: *чмихнути* – «швидко проскочити куди-небудь, непомітна піти, зникнути» [6], проте, відповідно до оригінальної лексеми *snarl* (букв. «гаркнути»), маємо розуміти – видавати гучний уривчастий звук.

У наступній цитаті перекладач досить категорично підходить до відтворення домену «негативні емоції» та дещо його увіразнює :

«Bread and milk, indeed! – and when the poor lamb hain't only just cried herself to sleep, ' she was muttering fiercely, as she softly pushed open the door» [10].

«Хлібом і молоком, аякже, і це лише через те, що бідне маленьке ягнятко сплакалося і заснула, – люто бурмотіла вона сама до себе, тихенько прочиняючи двері до кімнати» [5]. Тут, насправді,

іде мова про *fiercely* (бук. відчайдушне) бурмотіння старої жінки, яка *softly* (букв. тихо) прочиняла двері до кімнати, де спала Поліанна. У цьому випадку, головним завданням для перекладача залишається розуміння і загальний аналіз твору. Таким чином, варто зосереджувати свої зусилля виключно на передачі головної ідеї твору, оскільки основною метою перекладу є не заміна мови, а її збереження [8, с. 123].

Важливою для аналізу залишається жестикуляція персонажів твору. Яка також може засвідчити негативне ставлення до мовця, події чи теми розмови, а також невпевненість, роздратованість, недовіру чи антипатію персонажа тощо.

«*My stars and stockings! – HER!*» *breathed Nancy, behind her teeth. Then, aloud, she said doggedly: 'See here, Miss Pollyanna, I ain't sayin' that I'll play it very well, and I ain't sayin' that I know how, anyway; but I'll play it with ye, after a fashion – I just will, I will!*» [10].

«*Хоч стій – хоч надай... вона? – пробурмотіла Ненсі крізь зуби, а вголос мовила своє: – Послухайте, міс Поліанно, я не великий мастак гратися у всілякі ігри, і я не надто добре зрозуміла, що й до чого. Але я буду гратися з вами в цю гру*» [5].

Негативну емоцію «гнів» – репрезентовано інвективною лексикою, що лише підкреслює невдоволення героїні та міру її обурення. Використання діалектних слів, жаргонізмів, вульгаризмів надає мовленню жвавості й образності. Експресивність таких слів базується саме на несподіваності вживання. Під час перекладу смислового відтінку емоційного домені було використано перекладацьку трансформацію – компенсації втрат.

«*She pictured the great gray house as it would be after its master was well again, with its silent rooms, its littered floors, its disordered desk; and her heart ached for his loneliness*» [10].

«*Уява дівчинки малювала великий сірий будинок, яким він буде, коли його господар одужає й житиме далі в мовчазних кімнатах зі сміттям на підлозі та захаращеним столом, і її маленьке серденько стискалося від болю*» [5].

Ще однією групою невербальних проявів емоцій є вегетативні. Вони полягають у зміні роботи серця, яка не підпорядковується свідомості та волі людини. У даному прикладі автор використовує такий прийом перекладацької трансформації, як конкретизація, переклавши *ached* як «стискалося». Це допомагає посилити уявлення крайнього вияву такої емоції й показати максимальний вияв співчуття зі сторони дівчинки.

«Mrs, Snow stared. Her eyes were angry» [10].

«Micic Сноу випріщила очі її погляд переповнювала лють» [5].

До групи невербального вираження емоцій належить також мімічний спосіб через зміни виразу обличчя та його частин. У даному випадку ілюструється гнів жінки через сповнені люття очі. Тут прикметник *angry* знаходить у перекладі підсилення – «лють». Варто зауважити, що вибір того чи іншого шляху перекладу визначає результат, а отже і вплив художнього твору на читача. Невірно обрана трансформація може призвести до знищення художньо-змістовного та емоційного наповнення художнього тексту. На вибір напрямку перекладу впливають різні фактори, які мають бути враховані. Чим більше факторів буде врахована, тим вірніший буде переклад.

Отже, здійснивши порівняльний аналіз оригіналу та аналізу роману Е. Портер «Поліанна», ми простежили шляхи та засоби відтворення емоційного стану художнього персонажа у перекладі. Для досягнення адекватності вторинні комуніканти застосовують різноманітні перекладацькі трансформації, які подекуди здатні перевершити емоційну складу оригінального тексту, що не може свідчити про адекватність перекладу, а відтак вимагає ретельнішого аналізу контекстуальної складової вихідного повідомлення.

Список використаних джерел:

1. Адамчук Т. В. Тематизация эмоций в тексте (на материале современного английского языка): автореф. дис. канд. филол. наук 10.02.04: Саранск, 1996. 15 с.
2. Бабенко Л. Г. Лексические средства обозначения эмоций в русском языке: Свердловск, 1989. 184 с.
3. Лингвистический энциклопедический словарь. Функции языка. URL: <http://lingvisticheskiy-slovar.ru/description/funktsii%20iazyka/700>
4. Мац І. І. Різновиди емоцій та способи їх вербалізації (на матеріалі англійської мови) URL: <http://eprints.zu.edu.ua/3511/1/03miiesv.pdf>
5. Портер Е. Поліанна. URL: <https://nemaloknig.com/book-299543.html>
6. Словник української мови. URL: <http://sum.in.ua/s/gharkaty>

7. Степанюк М. П. Засоби вираження позитивних та негативних емоцій у творчості сестер Ш. Бронте та Е. Бронте: Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету, 2014. С. 176-178.

8. Струк І.В., Сітко А.В. Адекватність та еквівалентність у перекладі мовних особливостей. Sciences of Europe. Прага (Чехія), 2016. Вип. 10 (10). С. 122-126.

9. Шаховский В. И. Категоризация эмоций в лексико-семантической системе языка. Воронеж: Изд-во Воронежского ун-та, 1987. 190 с.

10. Porter E. H. Pollyana. URL: <https://www.planetbook.com/pollyanna>

Скуратівська А. Л.,
студентка 6-го курсу
Національного авіаційного університету
Науковий керівник: Сітко А. В.,
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри англійської філології і перекладу
Національного авіаційного університету

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ ДРАМАТИЧНИХ ТВОРІВ

Художній переклад тексту вважається найбільш складним з письмових видів перекладу. Можна сказати, що він являє собою не стільки особливий вид перекладу, скільки окремий вид мистецтва. Що особливо справедливо по відношенню до перекладів віршів і пісень. І якщо технічний переклад, переклад документів, юридичних і фінансових текстів – це об'єкти майстерності досвідченого професійного перекладача, який часто володіє таланом, то художній переклад буквально стоїть на розвилці ремесла, професії і мистецтва [1]. Жанрово-стилістичні відмінності в різних культурах, безумовно, створюють певні складнощі для перекладача. Наприклад, один і той же жанр в різних лінгвокультурах володіє своєю національною специфікою: традиційною композицією або сформованим століттями стилем. Щоб подолати такого роду складності, існує ряд прийомів лінгвокультурної адаптації. Адже справедливо, що праця